

Komt die werkmethode de Synodale commissie uitstekend voor, dan kan zij dit aan een volgende Synode rapporteren.

Maar zoo haar die daarentegen van dien aard schijnt, dat zij geen vertaling kan opleveren, welke aan de eischen voor onze kerken voldoet, dan kan aan de Synode worden geadviseerd zelf de hand aan den ploeg te slaan.

In elk geval zou men ervoor geen tijd te verspillen.

Om ons een voorbeeld te geven.

Het Bijbelgenootschap zal tot een geheel nieuwe vertaling besluiten.

De Synodale Commissie zal echter tot de conclusie komen, dat de Statenvertaling grondig moet worden herzien, maar toch waar dit doenlijk is behoort te worden behouden.

Dan staan hier twee opvattingen tegenover elkander, waar tusschen de Synode zal hebben te beslissen.

Deelt zij het gevoelen van haar commissie dan is het nutteloos nog langer op de vertaling van het Bijbelgenootschap te wachten.

En dat is maar één punt.

Zoo zijn er nog verschillende.

Daaromtrent behooren onze kerken te worden ingelicht en daarover moeten zij advies ontvangen.

Want al willen wij het niet uitschakelen, dat van de diensten van het Bijbelgenootschap wordt gebruik gemaakt, de leiding inzake de vraag welke bijbelvertaling zij aan de geloofgenoten in handen stellen, behoort de kerk zelf te behouden.

Daarboven rekene men met de mogelijkheid, dat van een bijbelvertaling van het Bijbelgenootschap niets komt.

Op de laatste vergadering van het Bijbelgenootschap bleek het reeds, dat zij, die voor de vertaling van het Oude Testament in aanmerking komen, het onderling nog niet eens waren.

En het Oude Testament is juist de Achilles-heel voor een gemeenschappelijke bijbelvertaling.

Zal men het eens worden?

En zoo ja, wanneer?

Men kan daarop niet wachten ad calendae graecas.

Ook hiernaar kan de Synodale Commissie informeren.

Maar de kerken mogen zich niet laten ophouden tot dat geleerden van verschillende richting elkander hebben gevonden.

Men ziet, wij willen aan het plan van het Bijbelgenootschap a fair play geven.

Wij zouden niet willen, dat de Synode het negeerde.

Integendeel, haar Commissie zou er alle belangstelling aan moeten schenken.

Totzooover stelden wij ons min of meer op het standpunt, dat de Synode o.i. zal hebben in te nemen.

Vraagt men ons echter — gelijk men gevraagd heeft — wat wij persoonlijk van het plan „een nationale bijbel“ denken, dan nemen wij een eenigzins andere positie daartegenover in. Men zal bevroeden, waarom wij ons hierover slechts sober wenschen uit te spreken.

Welnu, wij vinden het een prachtig ideaal.

Evenals voor ons ook de leuze „heel de kerk en heel het volk“ een mooi ideaal vertolkt.

Maar of het bereikbaar is?

Dat is een tweede.

Men zal het met ons eens zijn, dat wij niet zoozeer aan een ideaal mogen vasthouden, dat wij, als het niet spoedig verwerkelijkt wordt, ook maar van alle reformatie en verbetering afzien.

Heerlijk zou het zijn, indien onze Gereformeerde Kerken heel ons volk omvatten.

Het is een ideaal, waarnaar men te jagen heeft.

Toch weet men, dat het nooit ten volle realiteit zal worden.

En wij hebben dankbaar te zijn, dat er althans in ons land kerken bestaan, die er naar streven in zuiverheid hoe langer hoe meer de ordinantiën van Christus voor het kerkelijk leven nabij te komen.

Ofschoon nu alle vergelijking mank gaat, zoo is het derde van de vergelijking hier wel te treffen. Een nationale bijbel is een bekoorlijk ideaal.

Maar wij hebben reden te twifelen of die wel ooit tot stand zal komen.

Wat ons echter te doen staat is een bijbelvertaling te bezorgen, die zoo zuiver mogelijk is.

Heelzelve wat de eenheid der kerk in ons land in den weg staat, staat ook den nationalen bijbel in den weg.

Wij kunnen in een nationalen bijbel met geen mogelijkheid iets anders zien dan een schoone droom.

De verhouding, waarin wij tot de Schrift staan, is van wezenlijken invloed op ons kerkbegrip, maar is evenzeer van wezenlijken invloed op de bijbelvertaling.

Eigenaardig is het, dat op de vergadering van het Bijbelgenootschap gevraagd werd of men zich niet met de Leidsche Vertaling kon behelpen.

Blijkens het verslag werd daarop geantwoord, dat de Leidsche Vertaling er bij ons volk niet is ingegaan.

Maar daarmee werd natuurlijk de diepste oorzaak niet blootgelegd.

Waarom ging die vertaling er niet in?

Omdat de vertaling, inzonderheid van het Nieuwe Testament, uit letterkundig oogpunt op menige plaats zoo smakeloos is?

Dit wordt wel als bezwaar ingebracht, maar dat is toch werkelijk het voornaamste bezwaar niet.

Neen, ons bijbelloovend volk was van een moderne bijbelvertaling niet gediend.

Het voelde intuïtief, dat mannen, die zulk een vertaling bezorgen, innerlijk vreemd staan tegenover de Schrift.

En het kritisch onderzoek stelt het in het gelijk. Indertijd schreven we een paar artikelen over de Leidsche Vertaling en toonden aan, dat de modernistische zienswijze daarin wel degelijk tot uitdrukking komt.

Als er b.v. wordt gesproken van den „god van Abraham en Izaak“ is het duidelijk, dat de vertaler hier God als een stamgod heeft beschouwd.

Het is ook in de Leidsche Vertaling bovenal het Oude Testament, dat de modernistische ideeën doet doorschemeren.

En nu kan men wel beweren, dat tegenwoordig modernen en ethischen ervan hebben afgezien hun eigen meening in een vertaling te leggen.

Maar wij vreezen, dat dit te optimistisch is geoordeeld.

Wij zouden bijna zeggen: dit is een onmogelijkheid.

Modernisten en ethischen kunnen dat wel meenen.

Doch zoolang ze nog belang stellen in den bijbel en ten opzichte van de Schrift een bepaalde zienswijze propageeren, zal de vertaling daarvan de sporen moeten dragen.

De Leidsche Vertaling levert er de bewijzen van. Andere vertalingen eveneens.

De natuur gaat ook hier boven de leer.

Het was dan ook goed gezien van de Dordtsche Synode, dat ze niet alleen geleerdheid, maar ook godzaligheid als eisch stelde voor de vertalers.

Ja — Dr Kaajan herinnerde er in de „Utrechtsche Kerkbode“ terecht aan — men was er ter Synode bevroed voor „dat zelfs een der overzieners en revisoren een remonstrant zou zijn“.

Het doel, dat onze vadersen zich voor oogen stelden, was dan ook volstrekt niet een nationalen bijbel te geven.

Men bekommerde er zich niet om of de vertaling ook door — om nu van de Roomschen niet te spreken — Lutherse, Mennisten en Remonstranten zou worden aanvaard.

En inderdaad is de Statenvertaling nooit nationaal geworden.

De Lutherse b.v. behielden hun eigen bijbel.

Wij hebben alzo nog nimmer een nationalen bijbel gehad.

Wel werd de Statenvertaling door de meerderheid van ons volk gebruikt.

Maar — heel merkwaardig — onder de eersten, die de Statenvertaling loslieten en met een eigen vertaling kwamen, behoorden de modernen.

De begeerte naar een nationalen bijbel was of bij hen afwezig of was niet sterk genoeg om hen van een eigen vertaling te doen afzien.

Dat in die kringen werkelijk een nationale bijbel op prijs gesteld wordt, is uit niets gebleken.

Misschien zijn enkele geleerden er voor.

Maar die maken nog het modernistisch publiek niet.

En waarom zou er dan van onze zijde zoo aan de totstandkoming van een nationalen bijbel worden vastgehouden?

Bovendien, wat waarborg is er, dat de toestand in dit opzicht gunstiger is dan vroeger?

Hebben we nimmer een nationalen bijbel bezeten, waarom zou die nu opeens ingang vinden?

De pluriformiteit der kerken en het aantal sekten en geestelijke stroomingen is sterk gestegen.

Dat men dan nu wel zich over één bijbel zou buigen, het is te schoon om waar te zijn.

Heel de geschiedenis pleit er tegen.

Veeler gelooven we, dat een nationale bijbel niemand bevredigen zal.

Zonder eenig compromis zal die niet voltooid worden.

Nu vertrouwen wij de mannen, die van onze zijde daaraan zullen medewerken volkomen.

Principiële dingen zullen zij niet toegeven.

Toch zullen zij er niet aan kunnen ontkomen om er uitdrukkingen in op te nemen, die, als zij vrij stonden, door hen zouden worden gemeden.

Laat ons zeggen, dat de Gereformeerden voor 75 pCt. hun speciale wenschen in de vertaling vervuld zien en de anderen 25 pCt.

Dan komt dit daarop neer, dat de vertaling 25 pCt. beter kon zijn, indien wij die zelfstandig hadden bezorgd.

Maar dan blijft de kerk ook 25 pCt. beneden haar roeping, indien zij zulk een vertaling ijkt.

Wij gelooven, dat een nationale bijbel in de praktijk tot bittere teleurstelling zal leiden.

Als men nagaat met hoeveel tegenstand een nieuwe vertaling steeds van den kant van het volk heeft te kampen — zelfs onze Statenvertaling heeft dit ondervonden — dan kan men eenigzins berekenen op hoeveel verzet zulk een nationale bijbel zal stuiten.

Wanneer het Gereformeerde volk niet in alle

vertalers om hun standpunt vertrouwen stelt, gaat de vertaling er nooit in.

Dat kan nu reeds met zekerheid worden voorspeld.

En wij mogen het Gereformeerde volk daarin geen ongelijk geven.

Zelf kan het den bijbel niet in de oorspronkelijke talen lezen.

Het is op een vertaling aangewezen.

Die vertaling bindt hun geweten.

Maar daarom is zij meer dan iets anders een kwestie van vertrouwen.

Het vertrouwen moet in dit geval dan ook zoo volledig mogelijk kunnen zijn.

Dat kan alleen, wanneer ALLE vertalers van den hoogsten eerbied voor de Schrift vervuld zijn en haar maar niet houden voor een zeer belangrijke religieuze oorkonde, doch voor het onfeilbaar Woord Gods.

Men duide het ons Gereformeerde volk niet euveld, dat het zulk een houding aanneemt.

Ook hier geldt het: de nood is hun opgelegd.

Wij voorzien, dat het den nationalen bijbel naast zich zal neerleggen en de Statenvertaling zal blijven gebruiken.

En wat is men dan gevorderd?

Dan komt het voor rekening van de kerk, dat zij haar leden zoo lang de Schrift in gezuiverde vertaling heeft onthouden.

Daarbij komt nog dit.

Wijst het Gereformeerde volk den nationalen bijbel af, dan is deze mislukt.

Het Gereformeerde volk toch is verreweg de grootste afnemer van bijbels.

Het garandeert aan uitgevers van bijbels een voldoende debiet.

Doch zodra het zich terugtrekt, wordt het met de uitgave tobben.

Verhaalt de Leidsche Vertaling niet van een lijdensgeschiedenis?

En dat niet alleen.

Maar ook zal allicht de modernist zijn voorkeur blijven schenken aan zijn eigen bijbel.

Uitdrukkelijk worde hier verzekerd, dat wij alle respect hebben voor de Gereformeerde geleerden, die de gedachte van een nationalen bijbel voorstaan.

Doch wij zouden niet eerlijk zijn, indien wij onze bezwaren voor ons hielden en ze achteraf inbrachten.

Terecht zou men ons kunnen verwijten, dat wij met onze waarschuwing eer hadden moeten komen.

Wij willen in deze vrij uitgaan.

Maar nog eens, een kerkelijk lichaam als de Synode late zich door deze overwegingen niet leiden. Zij sta objectief tegenover de poging van het Bijbelgenootschap. Zij drage aan de eventueel te benoemen Commissie ter voorbereiding van een verbeterde vertaling op van dit plan ernstig nota te nemen.

HEPP.

Beleefdheidshalve.

Van perspolemieken houden we niet.

We zullen dan ook niet ingaan op de verschillende bezwaren, die ingebracht zijn, tegen hetgeen we in dit blad schreven over het Kamper doctoraat. Te minder omdat, zien we wel, heel wat is aangevoerd, dat noch de zaak zelf, noch het artikel, dat we er over inzonden, raakt. Een poging tot weerlegging zou afvoeren op zijpaden, die al te ver afleiden.

We bepalen er ons toe vast te leggen, dat wel duidelijk is gebleken, hoe de strijd thans vooral loopt over twee punten.

De eerste vraag, die in het geding is, luidt: droeg de uitspraak der Generale Synode van 1914 een principieel karakter?

Ons dunkt de begeerte van enkele Particuliere Synodes, zoals die te 's-Gravenhage aan den dag trad, geeft hier voldoende licht.

Het tweede punt, waarover verschil van meening bestaat, is: is de Theologische School te Kampen krachtens haar karakter, bedoeling, geschiedenis (het „beding“ daaronder begrepen), regelingen, alleen opleidingschool van Dienaren des Woords of is ze ook inrichting tot zelfstandige beoefening der godgeleerde wetenschap?

Ook hier tasten we o.i. niet in het duister.

Wie het door ons bestreden standpunt verdedigt, pleit feitelijk voor universitaire vorming van de Dienaren des Woords. En dan vallen we hem bij, maar — dan zullen ook consequenties moeten worden aanvaard, waar vermoedelijk menigeen niet aan wil.

Beleefdheidshalve dit korte antwoord aan hen, die ons „de eer hunner bestrijding hebben waardig gekend“.

F. W. GROSHEIDE.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie)

Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken te houden te Groningen.

Weleerw. en Eerw. Broeders!

Uit motieven van eerbied en bescheidenheid ten aanzien van uwe vergadering, zou ondergeteekende liever

zwijgen.
recht in
zijds ter
Waar
zine be-
minste z-
ten vrag-
Hij h
het reel
zooling
en zijn
een pri
Deze
uwe ver-
wil niet
uitbreng
een daa-
kerk,
verkoze
kerker
Imme
recht in
pingsver
rechtstr
vrouw n
Dit pu
gaat in
den stas
wenkies
derheid
gewezen
gen over
spraak v
hoogste
roepen v
schijnen
Het g
Mocht
maakt w
gen van
zonder i
het vrou
hij vrijw
en Da H
hij ook
haar ad-
groslijst
Nu is
Utrecht
uitspraak
Drieër
node pa
1. Dat
beslissin
Uwe v
kende ee
tegenwo
een felt,
2. Het
academi
crete vi
Hierof
kend is,
wordt ge
gelijk zo
3. Dat,
stem gee
daarmee
de verk
vrouw n
GEKOZI
gen tw
De ap
genarug
toegestan
tieveeren
hem hoo
van de a
Wat is
De m
een appr
blijkbaar
voldoend
den gek
vrouw, k
hij iets a
Hoe m
anders k
„zonder
oefening“
Nog m
onderget
nen „Raj
Opzett
zwaar tr
Men trac
het niet
Eigenaar
kwestie
slechts a
Ook ke
Gods W
Gal 3:28
wordt ge
man noel
ook niet
man, no
schillen a
en is de
ook noel
vrouw. Z
in der s
wordt de
uitdrukt
Onnoor
kerken w
Alleen
wanvan
verdedigt
V.K. doo
worden, i
Een ov
Da Linde

zwingen dan spreken in de kwestie van het Vrouwenkiesrecht in de kerk, die mede door een bezwaarschrift zijnerzijds ter synodale tafel kwam.

Waar het evenwel zulk een belangrijke zaak geldt, en zijn bezwaren door de Synode van Utrecht niet in het minste zijn weggenomen, meent hij uwe aandacht te moeten vragen.

Hij heeft hiertoe, naar zijn bescheiden meening, ook het recht, omdat een bezwaarschrift niet vervallen is, zolang de zaak, waarover het gaat, in behandeling is, en zijn bezwaar slechts kan weggenomen worden door een principieele beslissing Uwerzijds.

Deze principieele beslissing zal gegeven zijn, wanneer uwe verg. erkent, hetgeen schrijver dezes met den besten wil niet anders kan zien dan als een nuchter feit, dat het uithrengen van de stem tot verkiezing van ambtsdragers een daad is, die rechtstreeks inwerkt op de regering der kerk, m.a.w. dat de ambtsdragers door de gemeente verkozen worden, en niet na de stemming nog door den kerkeraad, hoewel deze de leiding heeft.

Immers, wanneer dit zoo is, dan gaat het vrouwenkiesrecht in tegen alles, wat de H. Schrift ons als de scheppingsverhouding tusschen man en vrouw doet kennen, en rechtstreeks tegen het woord in 1 Tim. 1:12: „Ik laat de vrouw niet toe, dat zij over den man heersche“.

Dit punt van de regeermacht is het eenige, waarom het gaat in de kwestie van het vrouwenkiesrecht, zoowel in den staat als in de kerk, omdat de invoering van vrouwenkiesrecht de mogelijkheid schept, dat door de meerderheid der vrouwen de regeringspersonen worden aangewezen. Waar met betrekking tot dit punt in onze kringen overal nog groote onhelderheid heerscht, is een uitspraak van de generale Synode der Geref. kerken van het hoogste belang, en heeft zij, waar zij van Godswege gesproken wordt, het licht van Gods Woord hierover te laten schijnen, niet het recht, dit punt uit te schakelen.

Het gaat om dit punt en om geen ander.

Mocht het den ondergeteekende evenwel duidelijk gemaakt worden, dat hij hierin dwaalt, en dat het uithrengen van de stem slechts advies is aan den kerkeraad, zonder aanwijzende kracht, dan zou zijn bezwaar tegen het vrouwenkiesrecht goeddeels wegevalen zijn, en zou hij vrijwel staan op het standpunt van Ds G. Lindeboom en Ds H. C. van den Brink, die hiervan uitgaan, zooals hij ook geen bezwaar zou hebben, wanneer de zusters haar advies zouden laten gelden bij het indienen van een grootslijst voor kandidaten.

Nu is het schrijver dezes bekend, dat ter Synode te Utrecht bezwaren zijn geopperd tegen het doen van een uitspraak in deze kwestie.

Drieërlei bezwaar is er gemaakt (vgl. de Acta der synode pag. 232).

1. Dat dit vraagstuk niet rijp was voor een synodale beslissing.

Uwe vergadering zal verstaan, dat dit voor ondergeteekende een onbegrijpelijke uitspraak is, daar het, naar zijn tegenwoordig inzicht, slechts geldt het constateren van een feit, dat sedert jaren de praktijk onzer kerken is.

2. Het zou een abstract vraagstuk zijn van min of meer academisch karakter, en de Synode zou alleen over concrete vraagstukken hebben te oordeelen.

Hierop kan hij alleen antwoorden, dat het hem wel bekend is, dat menige fictie tot een academisch vraagstuk wordt gemaakt, maar dat hij niet inziet, hoe dit hier mogelijk zou zijn.

3. Dat al zou het waar zijn, dat het uithrengen van de stem geen adviseerende, maar een aanwijzende daad was, daarmee nog niet zou zijn bewezen, dat de vrouw niet aan de verkiezing mag deelnemen, omdat immers ook de vrouw niet uitgesloten wordt van de APPROBATIE DER GEKOZEN AMBTSDRAGERS, die zonder eenigzins twi- felen daad van kerkelijke machtsu- oefening is.

De approbatie is reeds meermalen aangevoerd als tegenargument, en daarom zij het aan ondergeteekende toegestaan zijn groote verwondering hierover kort te motiveeren. Deze approbatie der gekozenen toch, kan door hem hoogstens worden gewaardeerd als: Een maatregel van de alleruiterste voorzichtigheid.

Wat toch geschiedt?

De ambtsdragers zijn reeds gekozen. Ook tevoren heeft een approbatie van de kandidaten plaats gehad. Nu wordt blijkbaar nog de mogelijkheid verondersteld, dat dit onvoldoende is geweest, en dat er alsnog bezwaren tegen den gekozenen zouden zijn aan te voeren, ieder, man, vrouw, kind desnoods, wordt opgeroepen, om, biddien hij iets ernstigs weet, dit toch te berde te brengen.

Hoe men het zwingen der gemeente hierop, want iets anders kan het moeilijk zijn, kan bestempelen als te zijn „zonder eenigen twi- fel een daad van kerkelijke machtsu- oefening“ is ondergeteekende een raadsel.

Nog meer dan door de drie genoemde argumenten is ondergeteekende teleurgesteld door het onlangs verschenen „Rapport inzake het vrouwenkiesrecht“.

Opzettelijk is daarin de door ondergeteekende als be- zwaar ingediende grond tegen het V.K. uitgeschakeld. Men tracht dan op andere gronden aan te toonen, dat het niet toelaatbaar is; Ds G. Lindeboom bestrijdt deze. Eigenaardig is hierin, dat deze over de uitgeschakelde kwestie niet zwijgt, maar er van uitgaat, dat de stem slechts advies is aan den kerkeraad.

Ook komt schrijver dezes er tegen op, want het raakt Gods Woord, dat een belangrijke Schriftuurplaats als Gal. 3:28, in het rapport der meerderheid meer dan eens wordt geciteerd alsof daar stond: „in Christus is noch man noch vrouw“. Dit staat in den Bijbel niet, en het is ook niet waar. Het is niet waar, dat in Christus noch man, noch vrouw is. Wel vallen allerlei tijdelijke verschillen als van Jood en Griek, dienstknecht en vrije weg, en is de vrouw in Christus niet minderwaardig, wat ze ook nooit geweest is, doch de vrouw blijft in Christus vrouw. Zij is dit krachtens schepping, en dit verandert in der eeuwigheid niet. Wel valt het seksuele weg, en wordt de huwelijksband opgelost, zooals Gal. 3:28 wel uitdrukt: „in Christus is geen man en vrouw“.

Onnoodig is het, van dit „rapport“, dat aan de geref. kerken werd voorgeleed, nog iets te zeggen.

Alleen reeds het feit, dat de eigenlijke kwestie, op grond waarvan Ds L., evenals indertijd Ds v. d. Brink, het V.K. verdedigt, uitgeschakeld wordt, billijkt de vrees, dat het V.K. door onze kerken in Synode, ja, wel veroordeeld zal worden, maar op onvoldoende grond.

Een overigens welgedocumenteerd betoog als dat van Ds Lindeboom zou dan geen waardige weerlegging vin-

den, en de reden tot ontevredenheid bij de voorstanders van het V.K. zou zeer billijk zijn. Zulk een veroordeeling zou zeker een bron zijn voor latere moeilijkheden.

Dit alles is voor ondergeteekende reden, noemens be- leefd aan te dringen op een principieele beslissing in deze zaak, en om een uitspraak te vragen over het punt in kwestie, nl. of de stem bij de verkiezing tot het ambt aanwijzende dan adviseerende kracht heeft.

Uwe vergadering toebiddende het licht des H. Geestes bij al uw werk.

Met de meeste hoogachting,

Axel, Juni 1927.

J. S. POST.

PERS-SCHOUW.

Promotierecht Theologische School.

Interessant is het debat, dat in de kerkelijke pers gevoerd wordt over de vraag van den afbouw der Theologische School volgens het in 1896 aan- vaarde en tot de tegenwoordige hoogte reeds ge- volgde bestek.

Uitgesproken wordt de wenschelijkheid hiervan, dat niet met kort gebaar de zaak worde afgedaan, doch dat men grondig zal onderzoeken. Zoo schrijft Ds J. v. Herksen in „Geref. Kb.“ voor Hillegom:

Principieele behandeling is m.i. zeer noodig.

Ik ontken daarom niet, dat er over deze materie nog nimmer iets principieels geschreven werd.

‘t Is m.i. niet geheel juist om te constateren, dat na 1914 nog nimmer tegen het toenmalige besluit van de Synode is geargumenteed. Meer dan één stem heeft er zich tegen doen hooren, dat de Synode het ins promo- vendi aan de kerken onthouden had. Ik voel het meer als een debat-handigheid aan om te zeggen, dat de be- wijslast nu op de voorstanders van het promotierecht ligt en zoolang dit bewijs niet geleverd is, feitelijk eene Synode er niet meer over praten mag, wil zij haar eigen waardigheid niet te na komen.

Er kan in dertien jaren nog wel eens wat veran- deren.

Practische motieven van toen kunnen nu vervallen zijn.

Bezwaren, die toen niet werden gevoeld, kunnen sindsdien aan ‘t licht gekomen zijn. Men kan tot de ont- dekking komen, principieel toen wel zuivere lijnen te hebben getrokken, maar deze nog niet te hebben afge- maakt.

Zelfs is het mogelijk, al is het horrible dictu, dat eene Synode zich zou hebben vergist.

Wat is er tegen dit alles nu nog eens in zuiver- broederlijke steer onder ‘t oog te zien! Wij voor ons, achten dat zeer gewenscht.

Heeft Kampen geen recht — dan moet dat eens en voor goed worden aangetoond.

Heeft het het wel — dan onthoude men het dit recht niet — kerken en school zullen er dan slechts wel bij varen!

Maar dan zij men ook op z’n hoede, ‘t debat te ver- troebelen door allerlei „historische“ en utilistische ge- voeligheden. Of men deze klip zal weten te vermijden? We zijn er niet geheel gerust op. De stemmen, welke werden vernomen, waren er reeds niet geheel vrij van. Wij komen in dat gevaarlijke vaarwater, als we het in- gezonden voorstel gaan kwalificeeren als een oprakelen van oude kwesties, wilt ge: A. en B. grossgeschreeven.

Het wil dat niet zijn en het is het dat ook niet tegen wil en dank. ‘t Is een vraagstuk, dat geheel los van deze kwesties kan worden gezien en kan worden be- handeld. ‘t Is niet anders dan een vraag, welke opkomt uit het veranderde karakter der Theol. School in 1896.

Laten wij zakelijk en nuchter blijven.

En besluiten overeenkomstig principe en recht, hoe dan ook.

Dan zal op de beslissing ongetwijfeld voor ons Gere- formeerde leven Zegen rusten!

Eveneens Ds J. H. Landwehr dringt op serieus onderzoek aan. Zijn artikel in „Geref. Kb.“ van Rotterdam besluit aldus:

Intusschen hopen wij, dat de zaak met kalmte be- handeld zal worden en bovenal, dat deze kwestie niet zal beëindigd worden (indien daar al kans voor mocht bestaan) zonder dat de kerken genoegzaam voorgelicht en voorbereid zijn. Wil men in Kampen een theologi- sche faculteit? Goed, als dat dan maar met gemeen goedvinden geschiedt en niet met een kleine stemmen- meerderheid.

Hiermee komt overeen de uitspraak van Ds J. G. Kunst in „Geref. Kb.“:

En wat de begeerte der Kamperstudenten zelve be- treft, als er aan hun wensch kan worden voldaan, dan moet die ingewilligd worden.

Als het kan, principieel en praktisch, dan moet het gebeuren.

Maar daarover gaan we een maand vóór de Synode niet aan het polemiseren.

De Synode zelve zoekt hier den weg.

In deze uitspraken ligt, vergis ik me niet, de erkenning, dat de zaak, ook principieel gesproken, allerminst nog afgedaan is. En in de verhouding tegenover het geopperde denkbeeld zelf is eenige kentering duidelijk waarneembaar. Een kentering, die temeer opmerkelijk is, omdat nog niet zoo heel lang geleden de gedachte zelf, die uitgespro- ken is, een vergrijp aan de wetenschap heette.

Trouwens, geheel van de lucht is dit geluid nog niet. Dr H. Kaajan zegt in „Utrechtse Kb.“:

Principieel is heel dit verlenen van het jus promovendi aan een school van wetenschap door de Kerk als instituut ten eenen male geoordeeld. Want is onze Theologische School slechts semina- rium, opleidingschool, dan is het dwaas om aan dit seminarium het promotie-recht te ver- leenen.

Ik zou zeggen: laat men eerst eens precies zeg- gen, wat een seminarium is. Er zijn er ook (h.v. Reitsma), die het niet over zich konden ver- krijgen, het woord „vrije universiteit“ te schrijven met hoofdletters en zonder aanhalingsteekens. Volgens zulke menschen was elk bestaan van de Vrije Universiteit, gelijk het tot nu toe gegeven is (geen 5 faculteiten) een „vergrijp aan de weten- schap“. Dat was erg kinderachtig, zeggen we alle- maal. En we herhalen: de werkelijkheid heeft zulke hooghartigheid heerlijk bespot. Maar moeten wij zelf nu tegenover de Vrije Universiteit ons beroepen, ook in onze piententie (die bewezen heeft er te mogen zijn!), van de momenteel bestaande toestanden naar het in grootschen zin opgezette plan, — en mogen we anderszids tegenover Kam- pen terug gaan van het gestelde ideaal tot een niet eens bestaande werkelijkheid? Laat men in den strijd tegen dit plan geen dingen zeggen, die ons lam slaan in de apologie tegen liberalisten.

Kampen is geen seminarium. Het is nu tot eenmaal een hoogeschool gemaakt (in 1896), die wetenschappelijke graden verleent. Het is geen groot-Apeldoorn meer. Wie beweert, dat de kerk geen wetenschap kan beoefenen, moet probeeren 1896 ongedaan te maken. Dr Kaajan zegt:

De Kerken eischen den doctors-titel van haar pro- ponenten niet en zullen dien ook nimmer eischen.

Maar wie zou durven droomen, dat de kerken aan haar kandidaten vragen al wat in Kampen gedoceerd wordt? Een heel vrachtje kan men mis- sen voor het dominees-ambt. Als Kampen alleen opleidingschool is, dan wordt het tijd, de pro- fessoren daar ernstiglijk tot de orde te roepen. Want ze verleen nu eenmaal wetenschappelijke graden (ook door de V. U. erkend, zonder aan- vullings-examen) en dat is tot nu toe in geen hoek geschied.

Ik geloof, dat de redeneering van Dr Kaajan, hoe zeer begrijpelijk, toch teruggrijpt naar een wer- kelijkheid die reeds lang door de Geref. Kerken is losgelaten. Zij appelleert op wat niet bestaat; hetgeen den voorstanders van Kampens afbouw (de meiboom in de kap!) niet weinig zou vermogen te bemoeiden. Voor Dr Kaajan leeft nog de gedachte aan een opleidingschool. Een soort oer- type van Apeldoorn. Of een gereformeerde editie van een roomsch seminarie. Maar dat wil eigenlijk zeggen, dat hier uit de verte geopponeerd wordt tegen de werkelijkheid.

Beeldspraak?

Best.

Vroeger heeft men voor Kampen een bestek ont- worpen: een opleidingschool. De werkelijkheid wrong zich vaak daarboven uit, maar toch — dat bestek was er. In 1896 heeft men evenwel een nieuw bestek, een heel ander plan en teekening aanvaard; het werd toen een formeel wetenschap- pelijke inrichting. Noem vóór 1896 bestek A, en na 1896 bestek B.

Thans wordt gevraagd op het reeds ver gavorde- de gebouw, dat tot op den gevelsteen van bestek B reeds afgebouwd is, volgens datzelfde bestek B de kroon te zetten. Geen uitbouw, doch afbouw. Geen nieuwe idee, doch uitwerking der in prin- cipe aanvaarde, alleen nog nooit consequent in stijl uitgewerkte gedachte van bestek B. Laat men daarover nu eens rustig praten. Met genoegen. Maar laat geen enkele opzichter heel uit de verte een brief schrijven om te bewijzen, dat die pas ingediende afbouw-plannen blijkens de teekening en de detail-ontwerpen heelamaal niet strooken met... bestek A, en dus volstrekt uit den stijl vallen en te verwerpen zijn. Men zou dan hem moeten vragen te komen zien op het karwei-je zelf en te ontdekken, dat wat daar al opgetrokken is naar bestek B is gebouwd. Bestek A lag al lang alleen nog maar hier en daar op een zolderkamer, als museum-artikel.

Trouwens, wat in het algemeen die „tegenstel- ling“ betreft tusschen „school van weten- schap“ en „opleidingschool“ — och, waarom moeten sommige gereformeerden nog altijd deftiger doen dan de Hooger-Onderwijs- wet? Ik begrijp dat niet goed. Die wet verbindt de wetenschappelijke onderzoekingen hoog in de lucht met de nuchtere praktische vor- ming. Maar wij rafelen soms nog uiteen wat de nederlandse wet verbindt. Als Kampen morgen promoveert, dan behoeft aan wat er vandaag ba- staat, geen zier veranderd te worden in de me- thode van den opbouw, om te krijgen wat de wet bedoelt. De wetgever staat op de aarde; laten wij niet positie kiezen op Sirius of Siderius met onze wetenschappelijke instituten en derzelver vocabularium. Natuurlijk bedoelt Dr K. dit niet, maar sommigen zouden kunnen halen uit zijn ar- tikel wat hij er niet in wilde leggen. Prof. Grosheide zei — volkomen terecht — dat de doctorstitel door de wet beschermd is.

Ik meen in gemoede te mogen gelooven, dat deze mijne afwijzing van de suggestieve onder- scheiding van: wetenschapsinstituut en opleidings- school eveneens door de wet beschermd is. Slechts heeft de wet eenigszins de verhouding ge- regeld tusschen de naar de wetenschap gekeerde praktijk en de naar de praktijk gekeerde weten- schap, in al die inrichtingen, die de wet heeft te